

Stowarzyszenie „Res Carpathica”

Biuletyn nr 24 * styczeń-luty 2020

Red: Jan Skłodowski, Witold Grzesik

Drogie Koleżanki, Drodzy Koledzy,

Oto już rok 2020! Dokładnie cztery lata temu „zawiazaliśmy się” organizacyjnie – w końcu stycznia 2016 odbyło się nasze zebranie inicjatywne, zaś niespełna miesiąc później – założycielskie. W ten to sposób wkraczamy w piąty rok naszej działalności. Jest nas 67 członków zwyczajnych i 5 wspierających.

Pierwsze dwa miesiące 2020 roku przyniosły kolejne wspólne dokonania. To o nich w niniejszym Biuletynie nr 24.

Zwyczajne Walne Zebranie Stowarzyszenia Res Carpathica

W tym roku, w myśl naszego statutu – określającego dwuletnią kadencję władz Stowarzyszenia odbędzie się zebranie **sprawozdawczo-wyborcze**. **Odbędzie się 21 marca (sobota) br. o godz. 10:00**, tradycyjnie przy ul. Jaracza 6 lok. 12 (lokal Instytutu Slavistyki PAN, dzięki uprzejmości naszej Koleżanki Heleny Krasowskiej). Prosimy Koleżanki i Kolegów o liczne przybycie wraz ze swymi kandydaturami na członków Zarządu w najbliższej dwuletniej kadencji.

Zgodnie ze Statutem Zarząd jest zobowiązany do skutecznego powiadomienia wszystkich Członków o Walnym Zebraniu. Do każdego Członka został wysłany mail o Walnym Zebraniu z prośbą o potwierdzenie otrzymania powiadomienia (nie jest to równoznaczne z deklaracją obecności). **Prosimy wszystkich o odesłanie takiego powiadomienia najszybciej, jak to jest możliwe – dziękujemy!**

Academia „Res Carpathica”

Spotkania odbywają się nadal w Centrum Informacji im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego, ul. Czerniakowska 178A w Warszawie (Powiśle-Solec), poza nielicznymi wyjątkami w drugą środę miesiąca o godz. 18.

8 stycznia prof. dr hab. Lech Mróz cyganolog, znawca etnosów karpaccich i innych gór świata, przedstawił, przy wypełnionej sali, wykład "Wyobrażone granice Huculszczyzny. Znaki tożsamości". Istotą prezentacji Profesora, opartej na własnych badaniach terenowych prowadzonych z grupą studentów polskich oraz naukowców i studentów z Ukrainy, jak też wzbogaconej żywym przekazem narracyjnym, było wskazanie, że znacznie łatwiej określić na podstawie przyjętych znaków tożsamości obszar Huculszczyzny, niż jej nawet dalekie od ścisłości terytorialne granice. By dojść następnie do wniosku, że te granice są w rzeczy samej jedynie wyobrażone.

Zagadnienie granic Huculszczyzny nadal interesuje etnologów i wciąż pozostaje otwarte w dyskursie naukowym poświęconym temu regionowi. Wykład Profesora – wybitnego badacza w tym zakresie – był zdarzeniem ważnym dla wszystkich fascynatów Karpat Wschodnich, a zwłaszcza miłośników Huculszczyzny.

12 lutego odbyło się spotkanie z Marianem Orlikowskim, byłym konsulem we Lwowie, który przedstawił prelekcję „Polsko-ukraińskie paradoksy pogranicza. Wspomnienia dyplomaty”. Nasz gość, dziennikarz, turysta, przewodnik, nauczyciel, artysta, a przede wszystkim dyplomata, niezwykle ciekawie przedstawił zawoilości relacji polsko-ukraińskich, których nie można inaczej określić jak paradoksy. Ponad 7 lat pracy w konsulacie we Lwowie to czas wytężonej służby, z której refleksjami, niezwykle inspirującymi i czasem zaskakującymi, Marian Orlikowski podzielił się z licznie zgromadzonymi słuchaczami.

11 marca spotkanie będzie miało górski, ale nie karpacki charakter. Przeniesiemy się do Tybetu. Gościć będziemy naszych członków, Elżbietę Dziuk-Renik i Krzysztofa Renika, którzy przedstawią wystawę fotograficzną „Indyjskie lato Tybetańczyków”, film Norbulinka „Tybet na wygnaniu” oraz pokaz zdjęć i opowieść „Górale w tropikach”. Spotkanie poprowadzi Krzysztof Renik, dziennikarz, publicysta i antropolog kultury.

Zebranie Zarządu naszego Stowarzyszenia

Odbyło się ono 15 stycznia br., podobnie jak poprzednie, przy ul. Obożnej 7 lok. 55 (pomieszczenia Studium Europy Wschodniej UW). W spotkaniu uczestniczyli: członkowie Zarządu RC' w pełnym składzie – Helena Krasowska, Andrzej Ruszczak, Jerzy Barcikowski, Witold Grzesik i Jan Skłodowski (prowadzący zebranie) oraz Koledzy – przewodniczący Komisji Rewizyjnej - Piotr Strzałkowski oraz Koledzy – Janusz Smaza, Piotr Kamiński i Jarosław Krasnodębski.

Zostały przedstawione przez prowadzącego zebranie i poddane dyskusji następujące sprawy:

☀ Zaprośzenie **prof. dr. hab. Lecha Mroza**, wybitnego badacza etnosów karpackich, do przyjęcia członkostwa honorowego w Stowarzyszeniu. Po wysłaniu do Profesora stosownego zaproszenia otrzymaliśmy w dniu 18 stycznia br. pomyślną odpowiedź.

☀ W następstwie sugestii naszej Kol. Heleny Krasowskiej, a za akceptacją członków Zarządu, skierowaliśmy podobne zaproszenie do: **Jana Malickiego**, dyrektora Studium Europy Wschodniej UW, który także przyjął je, powiadamiając nas o tym 20 stycznia, oraz do **prof. dr. hab. Ihora Cependy**, rektora Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego w Iwano-Frankiwsku. Ich zasługi dla Karpat, życzliwość i wsparcie okazywane Stowarzyszeniu „Res Carpathica” jak też dotychczasowa współpraca z nimi i kierowanymi przez nich instytucjami nie wymagają uzasadniania.

Kandydatury te zostaną przedstawione, zgodnie ze statutem, do decyzji najbliższego Walnego Zebrania członków Stowarzyszenia.

☀ Jak podaliśmy wcześniej, otrzymaliśmy oczekiwaną i jednocześnie pomyślną wiadomość z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – decyzją ministra tego resortu **dr. Laurentju Batinowi** (fundatorowi i opiekunowi pomnika legionistów polskich w Berbești oraz współorganizatorowi upamiętnienia legionistów więzionych w Syhocie Marmaroskim po bitwie pod Rarańczą w 1918) został przyznany **medal „Opiekun Miejsc Pamięci Narodowej”**. Data i miejsce uroczystej dekoracji będą ustalone, gdy MKiDN otrzyma od wykonawcy-grawera wymieniony medal – co ma się stać w niedługim czasie.

☀ Z wiadomości otrzymanej z Syhotu Marmaroskiego w końcu grudnia ub. r. wynika, że strona rumuńska podtrzymuje wcześniej przedstawioną intencję zorganizowania tam wspólnie z naszym Stowarzyszeniem **międzynarodowej konferencji karpackiej**. Więcej

informacji obiecuje do nas w tej sprawie przesłać niebawem. O czym bez zwłoki Was poinformujemy.

☀ Ustaliliśmy, że **V Biesiada Karpacka** odbędzie się w dniach **16-17-18 (piątek-sobota-niedziela) października br. na Orawie** – w regionie bogatym w historię, etnos, charakterystyczne budownictwo, krajobrazy i związane z nim wybitne postacie. Wybór miejsca jest też nawiązaniem do setnej rocznicy plebiscytowych zmagania o przynależność tej ziemi do Polski. Planujemy, że podczas spotkań referatowych pojawią się historycy i badacze regionu, którzy przedstawią interesujące tematycznie prezentacje; liczymy tu więc na kontakty z Muzeum Tatrzańskim w Zakopanem oraz Muzeum w Zubrzycy Górnej.

W dniu "objazdowym" można odwiedzić przede wszystkim Orawskie Podzamcze (słow. Oravsky Podzámok) z tamtejszym nadzwyczaj interesującym Zamkiem Orawskim, Zuberzec (słow. Zuberec), a na polskiej Orawie – Orawski Park Etnograficzny w Zubrzycy Górnej oraz liczne drewniane kościołki regionu (np. w Jabłonce i inne).

Region posiada szeroką ofertę obiektów odpowiednich dla zorganizowania naszej Biesiady – pozostaje zatem kwestia wyboru i wcześniejszego zarezerwowania właściwego miejsca.

Dojazd na Orawę - bez problemów.

Organizacją V Biesiady zajmuje się nasz Kolega Jarosław Krasnodębski, a służyć mu wsparciem w kwestiach logistycznych będą Witold Grzesik, Jerzy Barcikowski i Jan Skłodowski.

☀ W poprzednim Biuletynie (nr 23) przedstawiliśmy nasz projekt umieszczenia w Nadwórnej kościele parafialnym tablicy **upamiętniającej ks. Józefa Smacznika**. Dla pozyskania środków na jego realizację złożyliśmy odpowiedni wniosek do programu „Miejsca Pamięci Narodowej za Granicą” ogłoszonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na rok 2020. Kilka tygodni temu otrzymaliśmy pozytywną odpowiedź, przyznano nam 100% wnioskowanego dofinansowania. Wstępna data umieszczenia tablicy w Nadwórnej to koniec października br.

☀ Przedstawiono ideę opracowania **tematycznych map** całych **Karpat**. Mapy takie mogłyby przedstawiać w sposób poglądowy, ale i z edukacyjnym przesłaniem, oddzielnie różnorodne zjawiska (przyrodnicze, historyczne, etnograficzne itp.) występujące w „karpackich” krajach i byłyby adresowane do szerokiego kręgu odbiorców (także i młodzieży szkolnej). W opinii obecnego na zebraniu Piotra Kamińskiego zainteresowanie mogłyby wzbudzić jedynie mapy prezentujące zagadnienia związane z lokalnymi etnosami tych gór oraz historią powstawania ich infrastruktury kolejowej (koleje normalnotorowe i wąskotorowe).

☀ Powróciliśmy do sygnalizowanego już wcześniej przez Jana Skłodowskiego projektu wydawania własnego **pisma „Acta Res Carpathica”**. W następstwie krótkiej dyskusji nad samą ideą i zasadnością powołania do życia naszego periodyku (czy to w formie „papierowej”, czy internetowej), którą przyjęto jako perspektywiczną, zostały przez wyżej wymienionego przedstawione związane z tym projektem bardziej szczegółowe – ale na obecnym etapie wyłącznie - propozycje:

- pismo o charakterze rocznika,
- o profilu (docelowo) naukowym,
- format A5, okładka barwna, z ewent. wkładką barwną,
- liczba stron – ok. 250-300,
- nakład 200-300 egzemplarzy,
- szeroka tematyka karpacka (środowisko przyrodnicze, etnografia, kultura materialna i niematerialna, historia, dziedzictwo, ochrona zabytków i dóbr kultury, turystyka, krajoznawstwo),
- współpraca z autorami-badaczami z kręgów naukowych (geografowie, przyrodnicy, historycy, historycy sztuki, etnografowie, socjologowie, ludoznawcy) i regionalistami z obszaru całych Karpat, także publikowanie rzadkich materiałów archiwalnych,
- teksty artykułów w językach miejscowych, ze streszczeniem w jęz. angielskim oraz z tłumaczeniami zamieszczanymi w Internecie,
- pismo redagowane i wydawane w sposób profesjonalny (rada naukowa, recenzenci, redakcja, korekta, skład, druk itp.),
- zarejestrowanie pisma (w Bibliotece Narodowej) dla otrzymania numeru ISSN oraz uzyskanie dla niego w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego statusu czasopisma naukowego „punktowanego”, umożliwiającego przyznawanie punktów za publikacje liczące się do dorobku naukowego ich autorów.

Wg obecnych cen zrealizowanie takiego projektu w skali roku wymagałoby kwoty ok. 11000-13000 zł brutto (co jest kwotą orientacyjną).

W następstwie przedstawienia powyższego, uczestnicy zebrania poruszyli różnorodne, związane z tak przedstawionym projektem, kwestie.

W zależności od sposobu pozyskania środków, ich kwoty i stopnia pewności systematycznego otrzymywania (fundusze europejskie? programy senackie? sponsorzy-darowizny na cele statutowe?) można myśleć o sygnałnym własnym wydaniu pierwszego numeru, współpracą z innym istniejącym tytułem jako jego periodyczne wydanie specjalne pod naszym szyldem czy o regularnie ukazującym się własnym roczniku.

Rozpoznanie możliwości otrzymania potrzebnej dotacji jest sprawą przyszłości (przypuszczamy, że niedalekiej).

Nasi Koledzy, Joanna i Piotr Strzałkowscy, w następstwie przeprowadzonego rozpoznania wskazali Program „Europa dla Obywateli” (realizowany w cyklach trzyletnich) jako ewentualnie tu pomocny. Kol. Jerzy Barcikowski uczestniczył 15 stycznia w zebraniu informacyjnym Programu, na zebraniu Zarządu RC’ przedstawił informacje dotyczące aplikowania do programu, dotyczące m.in. wymagań formalnych, obowiązujących terminów i potencjalnych partnerów (w krajach UE).

O biegu działań rozpoznawczych i faktycznych naszych możliwościach sprawczych (tak organizacyjnych jak i finansowych) w przedstawionej sprawie – traktowanej na obecnym etapie jako inicjatywnej i inspirującej – będziemy informować pod koniec tego roku.

Nasi publikują

W *Kurierze Galicyjskim* Nr23-24 (16.01.2020) znajdziemy interesujący, dobrze ilustrowany artykuł Natalii Tarkowskiej *Ukraińskie dziedzictwo UNESCO z polskimi korzeniami*.

W roczniku *Onomastica* LXIII 2019 (Kraków) dr Wojciech Włoskowitz opublikował obszerny, opatrzony licznymi przypisami, tekst naukowy *Nazwy geograficzne Huculszczyzny w „Prawdzie starowieku” S. Vincenza (w świetle badań S. Hrabca)*.

Zachęcamy do lektury.

Nasz konkurs fotograficzny

Po raz kolejny ogłosiliśmy konkurs fotograficzny „Karpacki Rok 2019”. Informowaliśmy o nim kilkakrotnie – w poprzednim Biuletynie, w mailach rozsyłanych do Członków RC’ oraz na Facebooku. Zdjęcia konkursowe przyjmowaliśmy do 2 lutego, do 23 lutego odbywało się na Facebooku głosowanie na najlepszą fotografię z grona finalistów. Tradycyjnie już wygrało zdjęcie z ukraińskich Karpat – „Karpaty Wschodnie: Beskid Huculski, Połonina Rotundul widziana ze szczytu Rotyło” Tomasza Gołkowskiego. Niestety zainteresowanie konkursem jest coraz mniejsze, również ze strony członków naszego Stowarzyszenia. Będziemy wdzięczni za propozycje zmiany formuły i pomoc w prowadzeniu konkursu w przyszłym roku. Konkurs w tym roku prowadził Witold Grzesik.

*Karpaty Wschodnie: Beskid Huculski, Połonina Rotundul widziana ze szczytu Rotyło, fot. Tomasz Gołkowski.
I miejsce w konkursie fotograficznym „Karpacki Rok 2019”*

Prace przy dzwonnicy w Polanach Surowicznych

Kontynuowane będą w tym roku działania przy dzwonnicy w Polanach Surowicznych: dach jest już ukończony, została jednak praca wewnątrz: budowa docelowych pomostów i schodów, wykończenie obramowań okienek w izbicy, zawieszenie dzwonu, który odnowiony czeka w Jaśliskach na powrót do domu, odtworzenie posadzki, a także ochrona terenu (odbudowa płotu i opłacenie usług okresowego koszenia terenu) i przygotowanie oraz zawieszenie tablic informacyjnych. Tak jak w poprzednich latach, można wesprzeć projekt przez wpłatę tzw. 1%. Organizacją pożytku publicznego, która w tym pomaga, jest Oddział Międzyuczelniany PTTK w Warszawie. KRS: 0000191794. Konieczny dopisek: „REMONT DZWONNICZY W POLANACH SUROWICZNYCH”. Więcej szczegółów na www.polanysurowiczne.waw.pl. Tam też można zapoznać się ze stale aktualizowanym portfolio projektu, dokumentującym cały przebieg prac. Wszelkie bieżące informacje dostępne są na Facebooku, strona \polanysurowiczne. W imieniu zespołu projektowego wszystkim P.T. Darczyńcom awansem składam serdeczne podziękowania za wsparcie.

(Witold Grzesik)

Wyróżnienie dla Wojciecha Włoskowicza

Miło nam poinformować Was, że nasz Członek RC' dr Wojciech Włoskowicz otrzymał Nagrodę Prezesa Rady Ministrów za wyróżnioną rozprawę doktorską. Nagroda została wręczona podczas Gali Nauki Polskiej 19 lutego 2020 r. w Toruniu. W rozprawie doktorskiej pt. „Uzus toponimiczny. Zarys problematyki teoretycznej (na podstawie polskiej toponimii Huculszczyzny)” poruszone zostało zagadnienie językowych i tekstowych mechanizmów upowszechniania się w zwyczaju językowym różnych wariantów nazw geograficznych. Serdecznie gratulujemy naszemu Koledze zaszczytnego wyróżnienia.

Apel do naszych Członków

Zwracamy się do Koleżanek i Kolegów z prośbą o zgłaszanie swych inicjatyw karpackich, które uważają za istotne dla działalności naszego Stowarzyszenia i które zechcieliby realizować indywidualnie, bądź wspólnie w szerszym gronie. Wskazujcie też tematy do zaprezentowania na naszych comiesięcznych karpackich spotkaniach oraz proponujcie na nie prelegentów.

Biblioteka internetowa

Nadal oczekuje na Wasze artykuły, teksty i zdjęcia dotyczące karpackiej aktywności. W ostatnim czasie biblioteka internetowa wzbogaciła się o dwa artykuły poświęcone ostatniej Biesiadzie Karpackiej i wizycie w łańcuckim Muzeum Ikon, autorstwa Piotra Strzałkowskiego i Anny Zatorskiej.

Nasze składki członkowskie

Rozpoczęliśmy już kolejny – 2020 - rok składkowy, za który wpływają już wpłaty z tego tytułu od Naszych Członków. Jednocześnie zwracamy się do zaledwie kilku Kolegów z prośbą o wpłaty zaległych składek członkowskich za rok 2019. Nr naszego rachunku bankowego: 48 1140 2004 0000 3402 7627 0338 (składka roczna: 90, - zł.).

Nasze strony www.rescarpathica.pl i fb

Odwiedzajcie nasze strony www i fb. Znajdziecie na nich nowe komunikaty i wiadomości. Zapraszamy do zapoznawania się z nimi Waszych przyjaciół i znajomych.